

03 BASICS

Kwaliteit bewaken binnen je vereniging:
opleiden, observeren, beoordelen en toetsen.

tekst *Mariët Haverkamp*
fotografie *Peter Huizer*

VOETBALLEN IS REEL. SIMPEL.
MAAR HET MOEILIKSTE WAT ER IS,
IS SIMPEL VOETBALLEN.

ALS JE EÉN GOAL MEER MAAKT
DAN DE ANDER, DAN WIN JE.

VOORDAT IK EEN FOOT MAAK
MAAK IK NIET...

SCHEIDSRECHTERS TOETSEN

Sinds seizoen 2016/2017 maken bondscheidsrechters amateurvoetbal een nieuwe spelregeltoets. Werner ter Avest, KNVB, en Alex Stolwijk, Cito, leggen uit hoe ze die hebben ontwikkeld.

5 BASISBEGINSELEN VOOR KWALITEIT VAN TOETSEN

- Laat een onafhankelijke partij de toetsen screenen op toetskwaliteit.
- Zorg voor opgeleide toetsconstructeurs, toetsen maken is een vak.
- Maak een toetsmatrijs, hierin staat waar de toets over gaat en welk niveau de toets heeft. Varianten van dezelfde toets zijn dan vergelijkbaar.
- Zorg ervoor dat vragen en toetsen valide zijn, dat ze meten wat ze moeten meten.
- Analyseer van tijd tot tijd de moeilijkheidsgraad van de vragen en de kwaliteit van de toets.

Scheidsrechters, juryleden en officials zorgen ervoor dat sportwedstrijden goed verlopen. Of het nu gaat om het arbitrereren van een wedstrijd in de hoogste klasse van het betaald voetbal of om het jureren van een wedstrijd van de plaatselijke turnvereniging, spelregelkennis is onontbeerlijk om te beoordelen of een wedstrijd volgens de regels verloopt. Wat mag en niet mag op het veld, in de hal of in de ring, spelregelkennis draagt bij aan het plezier en respect in de sport. Daarom is het belangrijk dat er aandacht is voor een goede beoordeling van diegenen die de regels tijdens een wedstrijd bewaken.

KNVB | De KNVB voerde in 2016 de Top-3 van grootste sportbonden aan met ongeveer 1,2 miljoen leden. Op enige afstand gevolgd door de KNLTB (tennis) en Sportvisserij Nederland, goed voor elk ruim een half miljoen leden, volgens NOC*NSF (www.nocnsf.nl/ledentallen). Het is de ambitie van de KNVB om op voetbalgebied toonaangevend te zijn in de wereld. Maar ook om inspirerend te zijn voor andere sportbonden en kennis te delen.

Toetsen nieuwe stijl | Sinds seizoen 2016-2017 maken de bondscheidsrechters in het amateurvoetbal een nieuwe spelregeltoets. Die toets ontwikkelde de KNVB samen met Cito. Werner ter Avest, coördinator arbitrageopleidingen bij KNVB Academie en Alex Stolwijk, toetsexpert en consultant bij Cito, vertellen hoe ze dit hebben aangepakt. Ter Avest: "Binnen de KNVB verzorgt de KNVB Academie onder meer de arbitrageopleidingen voor bondsscheidsrechters. Om de kwaliteit te ontwikkelen en te borgen, worden scheidsrechters jaarlijks beoordeeld. Rapporteurs beoordelen vijfduizend bondsscheidsrechters in het amateurvoetbal tijdens wedstrijden. Daarnaast maken de scheidsrechters amateurvoetbal bij regionale themabijeenkomsten een verplichte spelregeltoets. Die spelregeltoets is een belangrijke toets, vooral voor de scheidsrechter zelf. De behaalde punten tellen mee voor de plaats op de scheidsrechtterranglijst en het resultaat telt mee in de promotie/degradatieregeling."

Wat toets je echt? | Zaak dus om aan de scheidsrechters een betrouwbare toets voor te leggen. Ter Avest: "Onze oude toetsen bestonden uit tien meerkeuze spelregelvragen op papier. We vonden dat dit anders kon, daarom hadden we al stappen gezet om videobeelden te gebruiken bij de toetsen. Tijdens dit proces raakten we met Cito in gesprek op een DNA-congres. Dat gesprek triggerde ons dusdanig dat we Cito gevraagd hebben een set van onze toetsvragen te screenen. Deze screening maakte duidelijk dat we wel een en ander konden verbeteren. Wij dachten dat we spelregelkennis toetsten, maar door onze manier van vragen stellen waren het meer toetsen begrijpend lezen."

Toepassingsvragen | Stolwijk, de toetsexpert, licht toe: "Sommige vragen waren te ingewikkeld qua taal, andere juist te gemakkelijk qua inhoud. Ook bevatte de toets alleen kennisvragen. Geen begrips- of toepassingsvragen. Terwijl je een scheidsrechter ook wilt bevragen over het toepassen van de regels." Ter Avest vult aan: "Een scheidsrechter die alleen volgens de regels arbitreert, fluit niet per se een goede wedstrijd. Het gaat ook om het aanvoelen van de regels en het spel."

Valideren in workshops | Voor het construeren van de nieuwe toetsen organiseerden de KNVB en Cito een aantal workshops voor betrokkenen bij de constructie van de toetsvragen. Stolwijk: "Tijdens die workshops hebben we het hele toetsproces doorlopen aan de hand van de PDCA-cyclus (Plan, Do, Check, Act). Met aandacht voor toetsbeleid, toetsvormen, toetsconstructie, toetsvoorwaarden en kwaliteitsborging. Daarna zijn we heel concreet aan de slag gegaan met het maken van toetsvragen. Als resultaat liggen er nu een toetsmatrijs, een databank met zestig gevalideerde kennis- begrips- en toepassingsvragen én een nieuwe spelregeltoets bestaande uit twintig videofragmenten met bijbehorende meerkeuzeantwoorden."

Enthousiaste respons | "De reacties op onze nieuwe toetsen waren vanaf de invoering heel goed", vertelt Ter Avest enthousiast. De scheidsrechters vinden de wedstrijdbeelden veel prettiger dan tekst en ook vinden ze de vraagstelling een stuk duidelijker. Sommige scheidsrechters vonden de eerste toetsen 'nieuwe stijl', zelfs te makkelijk. Dat komt omdat we in eerste instantie vooral kennisvragen hadden geconstrueerd. Afgelopen najaar hebben we, uitgaande van de toetsmatrijs, ook begrips- en toepassingsvragen opgenomen. Met als gevolg dat de scores nu gemiddeld lager uitvallen. Maar we kunnen nu beter differentiëren op basis van het niveau van spelregelkennis. Dat wordt door de scheidsrechters erg gewaardeerd. Ze hebben het gevoel dat ze zo eerlijker en betrouwbaarder beoordeeld worden."

Continu kwaliteit ontwikkelen | "We zijn nu bezig met het verzamelen van videobeelden en het maken van nieuwe vragen voor onze databank. Het aantal vragen willen we fors uitbreiden. En we concentreren ons op de kwaliteit van het toetsproces en de toetsvragen. Welke toetsvraag doet het goed, welke minder? Welke vraag is aan vervanging toe? Cito helpt ons bij het analyseren daarvan. Daarnaast denken we na over hoe we de afnames kunnen verbeteren en onderzoeken we de mogelijkheden tot digitalisering. Een toets maken én verbeteren is een continu proces dat voortdurend onze aandacht vraagt. Die aandacht zijn we aan onze scheidsrechters en aan onze 1,2 miljoen leden verschuldigd. Iedereen is gebaat bij een betrouwbare beoordeling én bij een wedstrijd die goed en fair gefloten wordt." ←

*Werner ter Avest is coördinator arbitrageopleidingen bij de KNVB Academie. www.knvb.nl of werner.teravest@knvb.nl
Alex Stolwijk is toetsexpert en consultant bij Cito. www.cito.nl of citoconsult@cito.nl*